

Zienswijze Energie Nederland op het Wetsvoorstel houdende wijziging van de Gaswet betreffende een verbod op laagcalorisch gas voor de grootste afnemers

In maart 2018 heeft het kabinet besloten de gaswinning uit het Groningenveld zo snel mogelijk af te bouwen en in 2030 te beëindigen om zo de veiligheid van de mensen die wonen en werken rondom het Groningenveld te vergroten. Energie Nederland en haar leden begrijpen en onderschrijven deze wens. Energie Nederland heeft kennis genomen van de internetconsultatie over het wetsvoorstel "wijziging van de Gaswet betreffende een verbod op laagcalorisch gas voor de grootste afnemers". Een aantal van onze leden worden direct geraakt door dit wetsontwerp. Graag maken wij daarom gebruik van de geboden gelegenheid voor het geven van een reactie.

Impact verbod

Het voorgenomen verbod zorgt ervoor dat afnemers die in de gasjaren 2017/2018 en 2018/2019 meer dan 100 miljoen m³ laagcalorisch aardgas gebruikten vanaf 1 oktober 2022 geen gebruik meer mogen maken van hun aansluiting op het laagcalorisch gasnet. Dit betekent dat deze kleine groep afnemers ingrijpende en zeer kostbare maatregelen moeten nemen om hun installaties geschikt te maken voor het gebruik van hoogcalorisch aardgas. Tijdens de ombouw zijn de installaties voor langere tijd niet beschikbaar. Het alternatief dat het wetsvoorstel biedt: volledige verduurzaming, is in de korte tijdsperiode niet mogelijk.

Planning werkzaamheden

De getroffen leden van Energie Nederland opereren zonder uitzondering installaties die gebruikt worden voor het leveren van stadsverwarming aan een gesloten warmtenet. Op deze warmtenetten garanderen deze bedrijven de leveringszekerheid van warmte aan consumenten. Het tijdelijk uit bedrijf nemen van een installatie kan daarom alleen in de zomermaanden plaatsvinden en moet zeer zorgvuldig worden gepland. De bepalingen die in de wet zijn opgenomen houden op dit moment onvoldoende rekening met de verantwoordelijkheden van warmteproducenten omtrent leveringszekerheid en zal op dit vlak moeten worden aangepast.

De zeer korte tijdsperiode tussen de inwerkingtreding van de wet (begin 2020) en de ingangsdatum van het verbod (1 oktober 2022) leidt ertoe dat de betrokken partijen (zowel GTS als de afnemers) een te korte tijd krijgen om de benodigde aanpassingen te plannen en uit te voeren. In combinatie met de benodigde zorgvuldige planning van werkzaamheden aan een stadsverwarmingsinstallatie verwachten wij problemen met de tijdige uitvoerbaarheid van de verplichtingen die voortkomen uit dit wetsvoorstel.

Nadeelcompensatie

Het beëindigen van de gaswinning uit het Groningenveld is een maatschappelijk probleem, dat op meerdere manieren kan worden opgelost. Het kabinet zet in op verschillende maatregelen om zo de winning uit het Groningenveld te reduceren. Zo wordt er een stikstoffabriek gebouwd en extra stikstof ingekocht om hoogcalorisch gas te converteren naar laagcalorisch gas. Ook worden leveringscontracten naar het buitenland versneld afgebouwd. Tenslotte wordt het hierboven genoemde wetsvoorstel gebruikt om de grootste afnemers te verbieden om nog langer gebruik te maken van laagcalorisch aardgas.

De keuze voor een verbod voor de grootste afnemers zorgt ervoor dat een zeer kleine groep van 9 bedrijven en GTS een zeer grote inspanning moeten leveren om een breed maatschappelijk probleem op te lossen. De inspanning van deze 9 bedrijven zorgt ervoor dat alle andere afnemers van laagcalorisch gas gevrijwaard blijven van het nemen van maatregelen om hun gasgebruik terug te dringen. GTS krijgt de wettelijke mogelijkheid om de additionele kosten te verdelen over alle aansluitingen en heeft daarmee geen schade. De afnemers daarentegen hebben geen enkele manier om de noodzakelijke kosten terug te verdienen gezien het gebruik van hoogcalorisch gas geen meerwaarde oplevert en in sommige gevallen zelfs structureel hogere kosten met zich meebrengt.

Daarnaast kiest het kabinet ervoor om de details van de (beperkte) nadeelcompensatie via Ministerieel besluit te regelen en dus niet in dit wetsvoorstel op te nemen. Dit zorgt ervoor dat de Raad van State, het Parlement en de Senaat niet kunnen beoordelen in hoeverre afnemers hun schade vergoed zullen zien. Bovendien maken de geraakte afnemers nu al kosten om in de toekomst aan dit wetsvoorstel te voldoen terwijl ze nog geen zekerheid hebben over toekomstige nadeelcompensatie.

Energie Nederland is van mening dat indien een zeer kleine groep gebruikers gedwongen wordt om hoge kosten voor hun rekening te nemen voor het oplossen van een breed maatschappelijk probleem, deze groep afnemers daarvoor een nadeelcompensatie zou moeten krijgen. De door de wet geboden zeer beperkte en onzekere compensatieregeling moet op dat vlak worden aangepast.

Stabiel investeringsklimaat

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt meerdere keren gerefereerd aan de voorzienbaarheid van de reductie van de gaswinning uit het Groningenveld en daarmee de voorzienbaarheid van het verbod voor de grootste afnemers. Energie Nederland constateert dat, gezien de verschillende opties die het kabinet gebruikt om de winning te reduceren, een beëindiging van de gaswinning in Groningen niet automatisch leidt tot een verbod op afname van laagcalorisch aardgas. Te meer omdat gebruikers van minder dan 100 miljoen m³ geen verbod opgelegd krijgen. Het argument van voorzienbaarheid gaat daarmee niet op.

De afnemers hebben daarnaast niet zelf mogen kiezen op welk gasnet, het laag- of hoogcalorische, zij werden aangesloten, de wetgeving bepaalt dat verbruikers op het dichtstbijzijnde net worden aangesloten. Een aanvraag voor een wisseling van aansluiting zou, voor deze wet in werking treedt, dan ook niet in behandeling zijn genomen door GTS.

Kortom, de afnemers die door deze wetgeving worden getroffen hadden geen manier om de maatregelen te zien aankomen of te voorkomen. Echter, door besluitvorming van dit kabinet worden ze wel disproportioneel geraakt.

De leden van Energie Nederland zijn marktpartijen die, in het belang van de samenleving, grote en risicovolle investeringen doen om te zorgen voor een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening. Om deze investeringen, ook in tijden van transitie, zeker te stellen is het van groot belang om deze partijen een stabiel investeringsklimaat te bieden. Het huidige wetsontwerp geeft door de beperkte compensatieregeling en overgangstermijn niet het stabiele investeringsklimaat dat onze leden nodig hebben.

Informatieplicht

Het wetsontwerp introduceert een nieuwe bevoegdheid voor de Minister om bij gasbedrijven, gasbeurzen, netgebruikers en afnemers alle gegevens op te vragen die hij nodig acht 'voor de beleidsvorming aangaande het minimaliseren van de winning van gas uit het Groningenveld'. Op grond van de huidige Gaswet mag de Minister alleen inlichtingen en gegevens opvragen die nodig zijn voor de uitvoering van zijn taken op grond van die wet of verordening 71/2009. Een informatieplicht ten behoeve van beleidsvorming gaat erg ver. Er is niet voldoende onderbouwd waarom deze ruime bevoegdheid noodzakelijk is. Energie Nederland is van mening dat een plicht om informatie te verstrekken niet verder zou moeten gaan dan noodzakelijk is voor de uitvoering van wettelijke taken. Dit betekent dat Energie Nederland voorstelt artikel I, onderdeel B, te schrappen.

Energie Nederland verzoekt om het wetsvoorstel op de bovenstaande punten aan te passen en zijn natuurlijk bereid overleg te hebben over de uitwerking hiervan.